

УДК 021.84:655.4/.5:[015:061.1]](477)"2021"(048.83)
DOI: 10.36273/2076-9555.2022.11(316).3-10

Тетяна Жигун,

старший науковий співробітник відділу наукового опрацювання
обов'язкових примірників Книжкової палати України,
e-mail: prim@ukrbook.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8022-1505>

Тетяна Устіннікова,

старший науковий співробітник відділу наукового опрацювання
обов'язкових примірників Книжкової палати України,
e-mail: prim@ukrbook.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3473-9578>

Аналіз стану доставляння обов'язкових примірників видань України у 2021 році

Стаття містить результати аналітичних досліджень стану доставляння обов'язкових примірників (ОП) видань в Книжкову палату України суб'єктами видавничої справи й діяльності друкованих ЗМІ у 2021 р., а також дані спостережень щодо надання ними звітів про випуск видавничої продукції. Показники, що характеризують рівень доставляння ОП, наведено в порівнянні з аналогічними показниками 2020 р.

Ключові слова: видання; видавничі продукти; державна бібліографічна реєстрація; звіт; звітність; обов'язковий примірник; суб'єкт видавничої справи; суб'єкт діяльності друкованих ЗМІ

Постановка проблеми. Обов'язковий примірник документів, зокрема видань (далі — ОП), є основою для створення й функціонування чинної в Україні системи ОП, призначеної для поповнення головного інформаційного фонду України.

Одним із суб'єктів відносин, що виникають у процесі функціонування системи ОП у видавничій діяльності, є Книжкова палата України, якій суб'єкти видавничої справи й діяльності друкованих ЗМІ згідно з вітчизняним законодавством доставляють по одному ОП всіх видів вітчизняних друкованих і тиражованих на електронних носіях інформації електронних видань на довільне зберігання у фонді Державного архіву друку.

Для оцінювання стану поповнення фонду ОП та їх обліку фахівці Книжкової палати України здійснюють державну бібліографічну реєстрацію кожного доставленого примірника неперіодичних, періодичних, продовжуваних та електронних видань і внесення повних відомостей про них у бази даних (далі — БД).

Подальший контроль за доставлянням ОП, а також пошук наявності у фонді того чи іншого видання відбуваються з використанням цих БД.

Здійснення спостережень за повнотою та своєчасністю доставляння ОП забезпечується узагальненням показників рівня їх доставляння в межах кварталу, півріччя, року та порівняння їх з аналогічними показниками попереднього року.

Такий аналіз дає змогу відстежити динаміку процесів функціонування системи ОП у межах

поточного року на прикладах роботи суб'єктів видавничої справи й діяльності друкованих ЗМІ.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Підґрунтям для здійснення аналітичного дослідження стану доставляння ОП у 2021 р. слугували нормативні документи та законодавчі акти [1—3], аналітичне дослідження М. Сенченка [4], статистичні дані, уміщені у збірнику "Друк України" [5; 6], звіти про наукову роботу Книжкової палати України [7].

Мета статті — аналітичне дослідження стану доставляння обов'язкових примірників видань суб'єктами видавничої справи й діяльності друкованих ЗМІ у 2021 р.

Виклад основного матеріалу дослідження. Упродовж 2021 р. здійснено аналітико-синтетичне опрацювання та державну бібліографічну реєстрацію 84 206 друкованих одиниць (далі — друк. од.) ОП неперіодичних, періодичних і продовжуваних видань, зокрема: 28 140 друк. од. текстових (книг і брошур, авторефератів дисертацій), а також нотних, образотворчих, картографічних; 1404 друк. од. дрібнодрукованої продукції (кишенькові календарі, листівки, буклети, візитівки, етикетки, закладки тощо); 45 646 друк. од. газет; 8905 друк. од. періодичних (крім газет) і продовжуваних видань. Упродовж звітнього року доставлено також 111 одиниць ОП електронних видань.

Узагальнений обсяг доставлених у 2021 р. ОП усіх видів видань, які пройшли державну

бібліографічну реєстрацію, становить 100,5% до 2020 р. (84 206 друк. од. у 2021 р. і 83 791 у 2020 р.).

Загальна кількість доставлених і опрацьованих у 2021 р. ОП основних видів неперіодичних видань: книг, брошур, авторефератів дисертацій,

нотних і образотворчих видань (табл. 1), збільшилася на 4038 друк. од. і становить 116,8% до 2020 р. (28 035 друк. од. у 2021 р. і 23 997 у 2020 р.). Натомість доставлено на 20 друк. од. менше ОП картографічних видань (105 друк. од. у 2021 р. і 125 друк. од. у 2020 р.).

Таблиця 1

Стан доставляння ОП основних видів неперіодичних видань: 2020—2021 рр.

Види неперіодичних видань	2020 р.	2021 р.	
	Кількість видань (друк. од.)	Кількість видань (друк. од.)	У % до 2020 р.
Усього, у т. ч.:	24 122	28 140	116,7
Книги та брошури	18 967	21 095	111,2
Автореферати дисертацій	3 182	4 681	147,1
Нотні	156	194	124,6
Образотворчі	1 692	2 065	122,0
Картографічні	125	105	84,0

Під час ґрунтовного аналізування рівня доставляння ОП книг і брошур у 2021 р. з'ясовано, що 6147 друк. од. надійшли у Книжкову палату України із порушенням встановлених законодавством строків доставляння. Їх було видано попередніми роками, а доставлено лише у 2021 р. Серед них 3 видання випуску 1999—2000 рр., 5 — 2002 р., 4 — 2005—2006 рр., 6135 — 2009—2020 рр.

Отже, відсоток доставлених у 2021 р. ОП книг і брошур випуску минулих років становить 29,1% загальної кількості доставлених і зареєстрованих ОП (21 095 друк. од.). Якщо у 2020 р. цей показник становив 22,9%, стає очевидним, що ситуація зі своєчасним доставлянням ОП і відповідальністю видавців у 2021 р. погіршилася.

Нині в Україні видавничу діяльність здійснюють 14 державних видавництв, які належать до сфери управління Держкомтелерадіо і випускають книжкові видання. Згідно з даними кварталних звітів, у 2021 р. ці суб'єкти видавничої справи випустили 153 видання. Доставлено ОП 149 видань, відповідно ОП 4 видань не доставлено (видавництвом "Музична Україна").

З'ясовано, що найбільшу кількість ОП доставили такі видавництва: ДП "Всеукраїнське спеціалізоване видавництво "Світ", м. Львів — 53 друк. од.; ДП "Державне спеціалізоване видавництво "Музична Україна", м. Київ — 34; ДП "Державне спеціалізоване видавництво "Мистецтво", м. Київ — 25; ДП "Державне спеціалізоване видавництво художньої літератури "Дніпро", м. Київ — 17; Національне видавництво дитячої літератури "Веселка", м. Київ — 12; ДП "Всеукраїнське державне багатопрофільне видавництво "Каменярь", м. Львів — 8.

Досліджуючи стан виконання положень чинного законодавства щодо обов'язкового примірника документів видавництвами й видавничими організаціями України, які належать до сфери управління інших державних установ, встановлено, що найбільше ОП доставлено: видавництвом "Право", м. Харків — 195 друк. од.; Національним університетом "Львівська політехніка" — 109; Національним аерокосмічним університетом ім. М. Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут" — 98; Львівським національним університетом імені Івана Франка — 47; Національним університетом кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв — 38.

3-поміж видавництв і видавничих організацій України інших форм власності найбільше ОП доставили: Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", м. Харків — 707 друк. од.; ТОВ "Видавничий будинок "Інтелект України", м. Харків — 689; ТОВ "Видавництво "Навчальна книга — Богдан", м. Тернопіль — 678; ТОВ "Видавництво "Ранок", м. Харків — 636; ТОВ "Видавництво "Кристал Бук", м. Київ — 572; ТОВ "Видавництво Старого Лева", м. Львів — 440; ТОВ "Стем освіта", м. Харків — 381; ТОВ Видавництво "Віват", м. Харків — 367.

Паралельно з дослідженням стану доставляння ОП друкованих неперіодичних видань Книжкова палата України здійснює контроль за доставлянням ОП періодичних і продовжуваних видань.

Упродовж 2021 р. здійснено державну бібліографічну реєстрацію ОП 45 646 друк. од. газет (1427 назв, із них 107 нові), 8905 друк. од. періодичних (крім газет) і продовжуваних видань (2126 назв, із них 155 нові) — загалом 54 551 друк. од., що становить 93,7% до 2020 р. (58 238 друк. од.).

Аналіз надходження ОП газет, доставлених у Книжкову палату України, засвідчує, що у 2021 р. кількість доставлених ОП газет зменшилася на 3933 друк. од. і становить 92,1% до 2020 р.

(45 646 друк. од. (1427 назв) у 2021 р. і 49 579 друк. од. (1541 назва) у 2020 р.).

Кількісні показники доставляння ОП газет з областей України у 2020 і 2021 рр. подано в табл. 2.

Таблиця 2

Загальний стан доставляння ОП газет (за областями): 2020—2021 рр.

Область, місто	2020 р.		2021 р.	
	Кількість назв	Кількість друк. од.	Кількість назв	Кількість друк. од.
Вінницька	67	2 677	58	2 156
Волинська	61	1 674	57	1 596
Дніпропетровська	108	3 828	93	3 586
Донецька	47	1 600	42	1 464
Житомирська	51	1 904	49	1 690
Закарпатська	24	680	20	708
Запорізька	87	3 232	76	3 010
Івано-Франківська	24	613	30	628
Київська	85	2 116	74	1 831
Кіровоградська	28	995	26	912
Луганська	27	1 047	24	1 006
Львівська	41	1 004	39	999
Миколаївська	41	1 825	34	1 437
Одеська	46	1 806	40	1 463
Полтавська	70	2 520	61	2 433
Рівненська	24	867	21	820
Сумська	33	1 508	30	1 378
Тернопільська	38	1 071	30	892
Харківська	83	3 145	79	2 969
Херсонська	52	1 830	51	1 572
Хмельницька	40	1 400	38	1 437
Черкаська	52	2 227	50	1 947
Чернівецька	17	724	14	528
Чернігівська	27	1 056	26	1 028
м. Київ	368	8 230	365	8 156
Усього	1 541	49 579	1 427	45 646

Моніторинг доставляння ОП газет у Книжкову палату України впродовж 2021 р. засвідчує, що кількість ОП газет за назвами порівняно з 2020 р. зменшилася: у Дніпропетровській області на 15 (93 і 108), Запорізькій — 11 (76 і 87), Київській на 11 (74 і 85), Вінницькій — 9 (58 і 67), Полтавській — 9 (61 і 70), Тернопільській — 8 (30 і 38), Миколаївській — 7 (34 і 41), Одеській — 6 (40 і 46), Донецькій — 5 (42 і 47), Волинській — 4 (57 і 61), Закарпатській — 4 (20 і 24), Харківській — 4 (79 і 83), Луганській — 3 (24 і 27), м. Києві — 3 (365 і 368), Рівненській — 3 (21 і 24), Сумській — 3 (30 і 33), Чернівецькій — 3 (14 і 17), Житомирській — 2 (49 і 51), Кіровоградській — 2 (26 і 28), Львівській — 2 (39 і 41), Хмельницькій — 2 (38 і 40), Черкаській — 2 (50 і 52), Херсонській — 1 (51 і 52), Чернігівській — 1 (26

і 27), а збільшилася лише в Івано-Франківській області на 6 назв (відповідно 30 і 24).

Найбільшу кількість ОП газет за назвами доставлено з м. Києва (365), Дніпропетровської (93), Харківської (79), Запорізької (76), Київської (74), Полтавської (61), Вінницької (58), Волинської (57), Херсонської (51), Черкаської (50) областей.

Проте ОП 256 назв газет, випущених у 2020 р., їхні редакції не доставили, зокрема з м. Києв — 55, Дніпропетровської області — 24, Київської області — 22.

Натомість 41 нову назву газет зі 107, доставлених у Книжкову палату України, надіслали редакції м. Києва, що становить 38,3%.

Проведений аналіз стану доставляння ОП періодичних (крім газет) і продовжуваних видань

свідчить, що загальна кількість доставлених у 2021 р. ОП становить 102,8% до показників 2020 р. (8905 друк. од. у 2021 р. і 8659 у 2020 р.).

У порівнянні з попереднім роком спостерігається збільшення кількості доставлених ОП цих видів видань на 246 друк. од., що становить 2,8%.

Кількісні показники доставляння ОП основних видів періодичних (крім газет) і продовжуваних видань у 2020 і 2021 рр. подано в табл. 3.

Дані таблиці підтверджують, що у 2021 р. певною мірою підвищився загальний рівень доставляння ОП друкованих періодичних (крім газет) і продовжуваних видань. Однак спостерігається зменшення кількості доставлених ОП за назвами цих видань на 126 одиниць.

Під час деталізованого аналізування з'ясовано, що зросла кількість доставлених ОП таких видань: рекламних видань і бюлетенів на 167 друк. од., журналів — на 77, інформаційних видань (екс-

прес-інформація) — на 31, натомість на 28 одиниць зменшилася кількість доставлених ОП періодичних (крім газет) і продовжуваних електронних видань і на 1 друк. од. — продовжуваних друкованих видань (збірників наукових праць).

У 2021 р. доставлено ОП 155 нових назв періодичних (крім газет) і продовжуваних видань, переважно редакціями м. Кисва (64), Тернопільської (25), Львівської (18), Дніпропетровської (9), Волинської (5), Хмельницької (5), Одеської (4), Полтавської (3) областей.

Моніторинг стану доставляння ОП періодичних (крім газет) і продовжуваних видань у 2021 р. уможливив узагальнення цих показників за видами видань та областями України.

Кількісні показники доставляння у 2021 р. ОП основних видів періодичних (крім газет) і продовжуваних видань (за назвами) подано в табл. 4.

Таблиця 3

Стан доставляння ОП періодичних (крім газет) і продовжуваних видань: 2020—2021 рр.

Види періодичних (крім газет) і продовжуваних видань	2020 р.		2021 р.	
	Кількість назв	Кількість друк. од.	Кількість назв	Кількість друк. од.
Журнали	1 856	6 727	1 736	6 804
Продовжувані видання (збірники)	36	58	29	57
Рекламні видання, бюлетені	175	1 562	172	1 729
Інформаційні видання (експрес-інформація)	16	100	21	131
Календарі	161	176	163	176
Періодичні (крім газет) і продовжувані електронні видання	8	36	5	8
Усього	2 252	8 659	2 126	8 905

Таблиця 4

Кількість назв доставлених ОП основних видів періодичних (крім газет) і продовжуваних видань за областями: 2021 р.

Область, місто	Загальна кількість назв	Кількість назв за видами видань					
		2021 р.					
	2021 р.	Журнали	Продовжувані видання (збірники)	Рекламні видання, бюлетені	Інформаційні видання (експрес-інформація)	Календарі	Періодичні (крім газет) і продовжувані електронні видання
Вінницька	35	31	2	1	—	1	—
Волинська	25	25	—	—	—	—	—
Дніпропетровська	96	87	2	4	—	3	—
Донецька	23	18	1	3	—	—	1
Житомирська	12	12	—	—	—	—	—
Закарпатська	25	25	—	—	—	—	—
Запорізька	40	37	2	1	—	—	—

Область, місто	Загальна кількість назв	Кількість назв за видами видань					
		2021 р.					
	2021 р.	Журнали	Продовжувані видання (збірники)	Рекламні видання, бюлетені	Інформаційні видання (експрес-інформація)	Календарі	Періодичні (крім газет) і продовжувані електронні видання
Івано-Франківська	28	26	2	—	—	—	—
Київська	34	27	2	4	—	1	—
Кіровоградська	10	10	—	—	—	—	—
Луганська	13	11	—	1	—	1	—
Львівська	181	140	3	37	—	1	—
Миколаївська	8	8	—	—	—	—	—
Одеська	98	95	3	—	—	—	—
Полтавська	24	24	—	—	—	—	—
Рівненська	30	27	1	—	1	1	—
Сумська	20	20	—	—	—	—	—
Тернопільська	76	31	—	—	—	45	—
Харківська	233	177	1	3	—	51	1
Херсонська	33	30	—	—	3	—	—
Хмельницька	40	29	1	—	1	9	—
Черкаська	27	27	—	—	—	—	—
Чернівецька	24	22	1	1	—	—	—
Чернігівська	20	19	1	—	—	—	—
м. Київ	971	778	7	117	16	50	3
Усього	2 126	1 736	29	172	21	163	5

Показники таблиці свідчать, що найбільшу кількість ОП доставлено редакціями друкованих ЗМІ м. Києва (971), Харківської (233), Львівської (181), Одеської (98), Дніпропетровської (96), Тернопільської (76), Хмельницької та Запорізької (по 40) областей. Така сама тенденція зберігається й щодо доставляння ОП журналів.

З'ясовано, що у 2021 р. не доставлено ОП 630 назв періодичних (крім газет) і продовжуваних видань. Такі порушення допущено редакціями м. Києва (210 назв), Харківської (123), Тернопільської (51), Львівської (44), Дніпропетровської (29), Одеської (24), Хмельницької (22), Волинської (12), Запорізької (12), Донецької (11), Київської (11), Сумської (11), Івано-Франківської (9), Вінницької (8), Закарпатської (7), Полтавської (7), Херсонської (7), Чернівецької (7), Рівненської (6), Житомирської (4), Кіровоградської (4), Луганської (4), Миколаївської (3), Черкаської (3), Чернігівської (1) областей.

Моніторинг доставляння ОП газет та періодичних (крім газет) і продовжуваних видань у 2021 р. виявив тенденцію значного зменшення їх

надходжень у Книжкову палату України. Зокрема, проблема вчасного доставляння ОП міських і районних газет є актуальною щодо редакцій Дніпропетровської, Чернівецької, Хмельницької, Черкаської та Харківської областей.

Для здійснення контролю та обліку доставлених ОП друкованих видань, збирання достовірних адміністративних даних про них фахівці Книжкової палати України використовують звіти про випуск видавничої продукції за формами № 1-В (книги) (квартальна) та № 1-В (ЗМІ) (піврічна), затвержені Наказом Держкомтелерадіо від 09.01.2014 № 1 "Про затвердження форм звітності № 1-В (книги) (квартальна) "Звіт про випуск книжкової продукції", 1-В (ЗМІ) (піврічна) "Звіт про випуск продукції друкованих засобів масової інформації та інструкцій щодо їх заповнення", зареєстрованим Міністерством юстиції України 27.01.2014 № 166/24943, тож є обов'язковими до подання у Книжкову палату та Держкомтелерадіо у встановлені строки.

У 2021 р. вчасно отримано квартальні звіти № 1-В (книги) (квартальна) про випуск книжко-

вої продукції від 984 видавців України: видавництв і видавничих організацій державної форми власності — 161, видавництв і видавничих організацій інших форм власності — 823.

Під час опрацювання наданих видавничих звітів було виявлено, що з 984 видавців 125 (12,7%) не випускали книжкову продукцію упродовж року.

Загалом із 20 823 назв книг та брошур, зазначених у звітах за формою 1-В (книги), в Книжкову палату України доставлено 19 919 ОП видань, відповідно 904 — не доставлено, тобто рівень доставляння ОП книг і брошур у 2021 р. становить 95,7%.

Моніторинг звітності державних видавництв, що належать до сфери управління Держкомтелерадіо, у 2021 р. свідчить, що з 14 державних суб'єктів видавничої справи звітували лише 10. Серед них Державне спеціалізоване видавництво "Музична Україна", м. Київ, своєчасно звітувало за видавничу діяльність лише у I, II, III кварталах; Національне видавництво дитячої літератури "Веселка", м. Київ — у I, II, IV кварталах; у I і II кварталах — ДП "Державне спеціалізоване видавництво "Либідь", м. Київ. Ще два видавництва — ДП "Всеукраїнське державне багатопрофільне видавництво "Каменярь", м. Львів і ДП "Спеціалізоване видавництво "Техніка", м. Київ, прозвітували у I кварталі, а в II кварталі надало звіт ДНУ "Енциклопедичне видавництво", м. Київ. Серед суб'єктів, які взагалі не звітували, — ДП "Державне спеціалізоване видавництво "Вища школа", м. Київ; ДП "Всеукраїнське державне багатопрофільне видавництво "Карпати", м. Ужгород; ДП "Державне спеціалізоване видавництво "Україна", м. Київ; Державна акціонерна компанія "Українське видавничо-поліграфічне об'єднання", м. Київ.

Ці факти є свідченням неналежного виконання законодавства навіть видавництвами державної форми власності.

З-поміж видавництв і видавничих організацій України, що належать до сфери управління інших державних установ, невчасно надали звіти 78 суб'єктів видавничої справи, зокрема: Вінницький національний аграрний університет; КП "Кам'янка-Бузька районна друкарня", м. Кам'янка-Бузька; Національна металургійна академія України, м. Дніпро; КВПП "Обухівська друкарня"; КП "Регіональна інформаційно-поліграфічна агенція", м. Кропивницький; ДП "Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів", м. Харків та інші.

Із запізненням надіслали звіти ще 525 суб'єктів видавничої справи України інших форм власності, наприклад: ТОВ "Аверс", м. Львів; ТОВ

"Видавництво "Анавіт", м. Київ; ФОП Вольф І. Є., м. Київ; ПП "Компанія "Імперіал", м. Львів; ТОВ "Видавництво "Ірбіс Комікси", м. Львів; ТОВ "Дитячий табір "Козацька Фортеця", м. Київ; ТОВ "Видавництво "Крила", м. Тернопіль; ФОП Крисюк С. Г., м. Хмельницький; ПБКФ "Видавництво "МақДен", м. Суми; ФОП Мельник М. В., м. Ужгород; ТОВ "Поліграфічний центр "Мозаїка", м. Полтава; ТОВ "Навчально-методичний центр "Немішаєве", смт Немішаєве (Київська обл.); ТОВ "Профкнига", м. Київ; ТОВ "Тріада плюс", м. Львів; ФОП Федорко М. Ю., м. Харків; ПП "Юнісофт", м. Харків тощо.

З 2056 редакцій друкованих засобів масової інформації України, інших установ, фізичних осіб-підприємців, зареєстрованих у базі даних "Друковані засоби масової інформації України" (2019—2021), отримано звіти за формою № 1-В (ЗМІ) (піврічна) про випуск продукції друкованих ЗМІ за I, II півріччя 2021 р. лише від 418, що становить 20,3%, зокрема:

- редакцій друкованих ЗМІ — 63;
- фізичних осіб-підприємців — 42;
- інших установ — 313.

Результати аналізування звітів за формою 1-В (ЗМІ) (піврічна) свідчать про те, що лише 312 суб'єктів діяльності друкованих ЗМІ із 418 надіслали звіти за I, II півріччя 2021 р. вчасно, зокрема: ПП "АА Тандем", м. Запоріжжя; видавничий дім "Академперіодика", м. Київ; ТОВ "Видавництво "Аква-Терм Україна", м. Київ; біосферний заповідник "Асканія-Нова", м. Каховка; ТОВ "Аспект 2003", м. Київ; Видавничий будинок "Балдрук", смт Великий Бурлук (Харківська обл.); КО "Вінницький обласний центр народної творчості"; ПП "Редакція газети "Вперед", смт Ярмолинці (Хмельницька обл.); ТОВ "Гольдман-України", м. Львів; ТОВ ВКФ "Гриф", м. Харків; ГО "Всеукраїнська асоціація ендovasкулярної нейрохірургії", м. Київ; державний архів Харківської області, м. Харків; Національний технічний університет "Дніпровська політехніка"; Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка; ТОВ "Друк Арт", м. Чернівці; ТОВ "Еко-газета", м. Київ; Державний університет "Житомирська політехніка"; ТОВ "Науково-виробнича фірма "Інпроект", м. Київ; Інститут електродинаміки НАН України, м. Київ; ТОВ "Редакція газети "Знамя труда", м. Середина-Буда (Сумська обл.); ПП "Ін-Про", м. Запоріжжя; Інститут проблем реєстрації інформації НАН України, м. Київ; ТОВ "Видавничий дім "Кераміст", м. Запоріжжя; Київський національний лінгвістичний університет; Київський національний торговельно-економічний університет; Київський національ-

ний університет будівництва та архітектури; ТОВ "Видавництво "Колесо Життя", м. Київ; ТОВ "Центр "Консульт", м. Київ; ФОП Коцюмбас О. М., м. Львів; КП "Редакція журналу "Малютко", м. Київ; ТОВ "Редакція журналу "Міжнародний туризм", м. Київ; КУ "Видавничий дім "Моя Вінничина"; Музейний фонд імені О. О. Браунера, м. Одеса; ПП "Медіа-центр "Надросся", м. Корсунь-Шевченківський (Черкаська обл.); "Науковий гідрофізичний центр НАН України", м. Київ; ТОВ "Видавничий дім "Перше вересня", м. Київ; ПП "Політтехперіодика", м. Одеса; Державне видавництво "Преса України", м. Київ; ПП "Радіоінформ", м. Вінниця; ТОВ "Растр-7", м. Львів; редакція газети "Сіверський край", м. Новгород-Сіверський (Чернігівська обл.); ПП Інформаційно-видавниче об'єднання "Сільське життя", смт Добровеличківка (Кіровоградська обл.); ПП "Сільські обрії", смт Ставище (Київська обл.); Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського; ТОВ "Тех Медіа Груп", м. Київ; ДУ "Видавничо-друкарський комплекс "Відкритого міжнародного університету розвитку людини "Україна", м. Київ; ТОВ "Українська спілка фахівців в галузі очистки води", м. Київ; ДНУ "Український інститут науково-технічної експертизи та інформації", м. Київ; Український інститут розвитку фондового ринку, м. Київ; ФОП Федоров О. М., м. Одеса; ТОВ "Видавничий будинок "Фактор-Медіа", м. Харків; Фізико-технічний інститут низьких температур імені Б. І. Веркіна НАН України, м. Ужгород; Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут"; ТОВ "Видавничий дім "Чілі", м. Київ; ТОВ "Видавнича група "Шкільний світ", м. Київ, та інші.

Ще 106 суб'єктів звітували із запізненням, наприклад: ТОВ "Аграрне видавництво", м. Київ; ТОВ "Видавнича група "АС", м. Київ; ФОП Башун О. В., м. Бровари; ТОВ "Бізнес. Заварнік", м. Одеса; ТОВ "Блог-Пост", м. Одеса; ТОВ "Редакція газети "Вісник Великобурлуччини", смт Великий Бурлук (Харківська обл.); Всеукраїнська благодійна організація "Всеукраїнська фундація ім. Григорія Хомишина", м. Львів; Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка; ПП "Редакція газети "Гро-

мадська думка", м. Біла Церква; Державна архівна служба України, м. Київ; Дніпровський державний технічний університет; ПП "Редакція газети "Життя Старокостянтинівщини", м. Старокостянтинів (Хмельницька обл.); ТОВ "Редакція Іваничівської районної газети "Колос", смт Іваничі (Волинська обл.); Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу; Інститут ядерних досліджень НАН України, м. Київ; Київський національний університет культури і мистецтв; Видавництво Національного університету "Львівська політехніка"; ТОВ "Медіапростір "Вісті Красноградщини", м. Красноград (Харківська обл.); Національна металургійна академія України, м. Дніпро; ТОВ "Поиск-Плюс", м. Київ; ТОВ "Український науково-дослідний інститут "Права та економічних досліджень", м. Київ; ТОВ "Професіонал-Івент", м. Київ; Видавництво "Смірна", м. Черкаси; КЗ Сумської обласної ради "Сумський обласний науково-методичний центр культури і мистецтв"; ПБКФ "Технодрук", м. Чернівці; ТОВ "Видавничий дім "Українська культура", м. Київ; ДВНЗ "Український державний хіміко-технологічний університет", м. Дніпро; ДП "Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів", м. Харків; ДП "Укрпромззовнішекспертиза", м. Київ; Університет банківської справи, м. Київ; Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця; ДП "Центр розвитку експериментальних методів дослідження якості "Хроматос", м. Київ; ФОП Чехун В. Ф., м. Київ; ПП "Редакція районної газети "Чорноморська зірка", м. Очаків (Миколаївська обл.) тощо.

Усього з 2114 назв друкованих ЗМІ, зазначених у звітах, у Книжкову палату України доставлено ОП 2010 назв цих видань, відповідно 27 — не доставлено, випуск 77 назв — припинено.

Висновки. Результати дослідження стану доставляння ОП у Книжкову палату України у 2021 р. свідчать про погіршення загального стану доставляння ОП усіх видів видань, що об'єктивно пов'язано з обмеженням або тимчасовим припиненням видавничої діяльності деяких суб'єктів видавничої справи на тлі пандемії COVID-19 в Україні та світі.

Список використаних літератури та джерел

1. Про обов'язковий примірник документів : закон України від 9 квіт. 1999 р. № 595-XIV // Офіційний вісник України. — 1999. — № 18. — С. 36.
2. Про адміністративні правопорушення : кодекс України від 7 груд. 1984 р. № 8073-X. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>. — Назва з екрана.
3. Про затвердження форм звітності № 1-В (книги) (квартальна) "Звіт про випуск книжкової продукції", № 1-В (ЗМІ) (піврічна) "Звіт про випуск продукції друкованих засобів масової інформації" та інструкцій щодо їх заповнення : наказ Держкомтелерадіо від 09.01.2014 № 1. — Режим доступу: <http://comin.kmu.gov.ua>. — Назва з екрана.

4. Сенченко М. Проблеми Книжкової палати України і вітчизняного книговидавництва — 2012 рік / Микола Сенченко // Вісник Книжкової палати. — 2013. — № 1. — С. 3—7.
5. Друк України (2020) : стат. зб. / уклад. С. Буряк. — Київ : Кн. Палата України, 2021. — 100 с.
6. Друк України (2021) : стат. зб. / уклад. А. Воронцова. — Київ : Кн. Палата України, 2021. — 96 с.
7. Звіт про науково-дослідну роботу "Розроблення і комплексний аналіз адміністративних даних випуску видань України у 2020—2021 рр. та формування електронних довідково-інформаційних ресурсів" (I квартал) / Кн. палата України ; керівник М. І. Сенченко ; викон.: В. Т. Поляков [та ін.]. — Київ, 2021. — 41 с.

Tetiana Zhyhun,

Senior Researcher of the Scientific Processing Department
Mandatory Copies of the Book Chamber of Ukraine

Tetiana Ustinnikova,

Senior Researcher of the Scientific Processing Department
Mandatory Copies of the Book Chamber of Ukraine

Analysis of the delivery state of Ukrainian publications mandatory copies in 2021

The article contains the results of analytical studies of the state of delivery of mandatory copies (OP) of publications by subjects of the publishing business and activities of print media in 2021, as well as observational data regarding their submission of reports on the release of publishing products. Indicators characterizing the level of OP delivery are given in comparison with similar indicators in 2020.

Keywords: publication; publishing products; state bibliographic registration; report; reporting; mandatory copy; subject of publishing business; the subject of print mass media

References

1. Pro obovyazkovij primirnik dokumentiv : zakon Ukrayini vid 9 kvit. 1999 r. № 595-XIV. (1999). *Oficijnij visnik Ukrayini*, 18, p. 36.
2. Pro administrativni pravoporushennya : kodeks Ukrayini vid 7 grud. 1984 r. № 8073-X. (1984). Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>.
3. Pro zatverdzhennya form zvitnosti № 1-V (knigi) (kvartalna) "Zvit pro vipusk knizhkovoyi produkciji", № 1-V (ZMI) (pivrichna) "Zvit pro vipusk produkciji drukovanih zasobiv masovoyi informaciji" ta instrukcij shodo yih zapovnennya : nakaz Derzhkomtelradio vid 09.01.2014 № 1. (2014). Available at: <http://comin.kmu.gov.ua>.
4. Senchenko M. (2013). Problemi Knizhkovoyi palati Ukrayini i vitchiznyanogo knigovidannya — 2012 rik. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 1, pp. 3—7.
5. Buryak S. [uklad.]. (2021). *Druk Ukrayini (2020) : stat. zb.* Kyiv: Kn. Palata Ukrayini.
6. Voroncova. A. [uklad.]. (2022). *Druk Ukrayini (2021) : stat. zb.* Kyiv: Kn. Palata Ukrayini.
7. Senchenko M. I. (kerivnik), Polyakov V. T. [ta in.]. (vikon.). (2021). *Zvit pro naukovo-doslidnu robotu "Rozroblennya i kompleksnij analiz administrativnih danih vipusku vidan Ukrayini u 2020—2021 rr. ta formuvannya elektronnih dovidkovo-informacijnih resursiv" (I kvartal)*. Kyiv.

Надійшла до редакції 28 жовтня 2022 року

УДК 655.5.03:338.532.425.012.23](100)(045)

DOI: 10.36273/2076-9555.2022.11(316).10-17

Лариса Татарінова,

старший науковий співробітник
відділу моніторингу засобів масової інформації
Книжкової палати України,
e-mail: larysa@i.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-002-7950-7773>

Фіксована ціна на книги: переваги й недоліки в мінливому ринковому середовищі

У статті проведено аналіз сутності й змісту проблеми доцільності встановлення фіксованої (твердої) ціни на книги, виходячи з того, що це особлива продукція. Книга має подвійну природу, адже одночасно є і культурним, і економічним чинником. З одного боку, вона формує світоглядні та науково-пізнавальні цінності, а з іншого — є бізнесовим елементом.

Розглянуто історію ухвалення відповідних законів і впровадження фіксованої ціни на книжкову продукцію, а також механізми її застосування у провідних країнах світу. Подано огляд аргументів прибічників та противників використання твердої ціни на книжковому ринку.

Наведено приклади законодавчих ініціатив щодо встановлення або скасування фіксованої ціни на книги, обґрунтованих потребою впливу на розвиток книжкового ринку.

© Татарінова Л., 2022